

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1To/22/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8615010226
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Pirkovská
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8615010226.4

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Evy Pirkovskej a sudcov JUDr. Evy Rešatkovej a JUDr. Vladimíra Monoka na verejnom zasadnutí konanom 06.05.2020 v trestnej veci proti obžalovanému L.. V. Z. a spol. pre spolupáchateľstvo prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 20 k § 246 ods. 1 Tr. zákona, o odvolaní obžalovaných L.. V. Z. a J. F. a poškodeného proti rozsudku Okresného súdu Svidník sp. zn. 1T/170/2015 zo dňa 05.12.2018, takto

rozhodol:

Podľa § 319 Tr. poriadku z a m i e t a odvolania obžalovaných L.. V. Z. a J. F. a poškodenej strany F. strany R..

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom uznal okresný súd obžalovaných L.. V. Z. a J. F. vinnými z prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 246 ods. 1 Tr. zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zákona, na tom skutkovom základe, že

- dňa 21.02.2015 v čase od 23.30 hod. do 00.30 hod. dňa 22.02.2015 obaja po tom, čo sa dozvedeli, že v obci Krajná Bystrá, okr. Svidník bol odhalený pamätník Dr. Vasíľovi Biľakovi po predchádzajúcej vzájomnej dohode pricestovali na motorovom vozidle do obce Krajná Bystrá pred budovu obecného úradu, kde bol pamätník (busta) umiestnený a následne spoločným konaním pylón a na ňom umiestnenú bustu pomaľovali červenou farbou, ktorú si na tento účel doniesli so sebou, pričom na pylón napísali hanlivé slovo („SVIŇA“), kde potom si výsledok svojho konania fotograficky zadokumentovali a pred pomaľovaným pamätníkom sa aj odfotovali. Svojím spoločným konaním spočívajúcim v znehodnotení pamätníka spôsobili pre F. radu F. strany R. so sídlom v J., ulica R. XXXX/XX, ako vlastníka pamätníka škodu vo výške 80,-eur.

Za im obom podľa § 246 ods. 1 Tr. zákona s prihliadnutím na § 36 písm. j), § 38 ods. 3 Tr. zákona uložil trest odňatia slobody vo výmere 2 mesiacov.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zákona výkon trestu odňatia slobody u oboch obžalovaných podmiennečne odložil a podľa § 50 ods. 1 Tr. zákona určil skúšobnú dobu v trvaní 18 mesiacov.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. poriadku obom obžalovaným uložil povinnosť, aby nahradili spoločne a nerozdielne poškodenej F. strane R., P. XX, XXX XX L., škodu v sume 80,- eur a podľa § 288 ods. 1 Tr. poriadku poškodenú stranu so zvyškom nároku na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Proti tomu rozsudku ihneď po jeho vyhlásení a poučení o opravnom prostriedku, priamo do zápisnice o hlavnom pojednávaní, podali obaja obžalovaní odvolanie a to proti všetkým výrokom rozsudku a proti výroku o náhrade škody podala odvolanie aj poškodená strana. Tá odvolanie bližšie neodôvodnila. Odvolania obžalovaných boli následne odôvodnené prostredníctvom ich obhajcu.

V dôvodoch odvolania obžalovaní uvádzajú, že súd prvého stupňa správne vyhodnotil naplnenie formálnych znakov skutkovej podstaty trestného činu sprejerstva, avšak vo svojich právnych záveroch nesprávne vyhodnotil kľúčovú právnu skutočnosť - existenciu okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu. Obhajoba od začiatku trestného stíhania argumentovala, že obžalovaní konali v nutnej obrane podľa § 25 Tr. zákona. Už v zápisnici o výsluchu zo dňa 03.03.2015 totiž J. F. uviedol, že k poškodeniu pamätníka Vasil'a Biľaka pristúpil preto, že jeho odhalením bol spáchaný trestný čin. Za daného skutkového stavu totiž existuje dôvodné podozrenie, že odhalením pamätníka Vasil'ovi Biľakovi bol spáchaný trestný čin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 ods. 1 Tr. zákona a trestný čin popierania a schvaľovania zločinov holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d Tr. zákona. Svedkyňa poškodená P. J., ako aj viacerí svedkovia vypovedali, že pamätník Vasil'ovi Biľakovi bol odhalený ako rodákovi obce, ktorý sa zaslúžil o rozvoj regiónu a jeho odhalenie nemalo žiaden politický podtón, propagovanie politickej strany a ani šírenie ideológie. Tieto výpovede, ktorých argumentáciu si pravdepodobne osvojil aj prvostupňový súd sú v rozpore s historickou realitou. Vasil' Biľak nebol miestny etnológ ani botanik, ale vrcholný predstaviteľ Komunistickej strany Československa a Komunistickej strany Slovenska, patril k tvrdému sovietskemu jadrú KSČ a bol spoluautorom tzv. pozývacieho listu, na základe ktorého prišlo k okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy v auguste 1968. Pre toto svoje konanie bol trestne stíhaný za trestný čin proti mieru a súvisiace trestné činy podľa vtedy platného a účinného Trestného zákona. Trestné stíhanie bolo prerušené podľa § 228 ods. 2 písm. a) Tr. poriadku z dôvodu nemožnosti vec náležite objasniť pre neprítomnosť svedkov, väčšina do úvahy prichádzajúcich svedkov totiž už v čase prerušenia trestného stíhania nežila. Za danej situácie tvrdiť, že Vasil' Biľak nebol právoplatne odsúdený, je rovnako absurdné ako by týmto niekto ospravedlňoval postavenie pamätníka H. Himlerovi alebo R. Heydrichovi v Spolkovej republike Nemecko. Zo znenia skutkovej podstaty § 422 ods. 1 Tr. zákona je zrejmé, že formy prejavu sympatií k hnutiam alebo ideológii, ktorá smeruje alebo v minulosti smerovala k potlačeniu základných práv a slobôd osôb sú uvedené demonštratívnym výpočtom a celkom prirodzene k ním patrí aj stavanie pamätníkov vrcholným predstaviteľom týchto hnutí. Z hľadiska naplnenia definičných kritérií takéhoto hnutia je nesporné, že komunistické hnutie tieto parametre spĺňa. V slovenskom právnom poriadku je to vyjadrené aj v zákone č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému. Cituje preambulu tohto zákona, podľa ktorej Komunistická strana Československa a jej odnož Komunistická strana Slovenska sú zodpovedné za spôsob vlády v našej krajine v rokoch 1948-1989 a to najmä za cieľavedomé ničenie tradičných hodnôt európskej civilizácie, národných a náboženských práv, za úmyselné porušovanie ľudských práv a slobôd, za justičné zločiny vykonané v politických procesoch, za teror vykonávaný proti nositeľom iných názorov, než aké zodpovedali učeniu marxizmu - leninizmu, za devastáciu hospodárstva, za zničenie tradičných princípov vlastníckeho práva, za zneužívanie výchovy, vzdelávania, vedy a kultúry na politické a ideologické účely, ako aj ustanovenie § 1 ods. 2 uvedeného zákona, ktoré uvádza, že Komunistická strana Československa ako aj Komunistická strana Slovenska bola organizáciou, ktorá nezabránila svojim členom a ich pomáhačom páchať zločiny a to aj na ľudských právach a slobodách čo je jednoznačnou legálnou definíciou hnutia, ktorého parametre určuje § 422 ods. 1 Tr. zákona. Podobne trestný čin podľa § 422d Tr. zákona sankcionuje verejné popieranie, spochybňovanie, schvaľovanie alebo ospravedlňovanie zločinov režimu založeného na komunistickej ideológii. Keďže Vasil' Biľak predstavoval jedného z hlavných predstaviteľov normalizačného režimu, ktorý sa dopúšťal závažných zločinov na občanoch Československa, je absolútne na mieste aj úvaha o tejto právnej kvalifikácii, teda že postavením pamätníka jeho osobe prišlo k schvaľovaniu alebo ospravedlňovaniu zločinov páchaných v normalizačnom období komunistického režimu. Ďalej poukazujú na ustanovenie § 25 ods. 1 Tr. zákona s tým, že napriek tomu, že inštitút nutnej obrany sa prakticky aj intuitívne spája najmä s útokmi na fyzickú integritu osoby alebo útokmi na majetok, nutnú obranu je možné použiť aj na ochranu všetkých záujmov chránených Trestným zákonom. Pojem útok, ktorý v tomto ustanovení používa Trestný zákon je širší ako pojem napadnutie. Napadnutie spočíva v aktívnom často násilnom protiprávnom konaní proti záujmom chráneným Trestným zákonom, ktoré býva spojené s prekonávaním odporu alebo s potlačením možnosti odporu. Útok zahŕňa okrem násilného konania aj všetky konania nenásilného charakteru protiprávne smerujúceho proti záujmom chráneným Trestným zákonom. Útok proti ktorému je prípustná nutná obrana je protiprávne konanie proti normám verejného práva sankčného charakteru, ktoré spočíva v neoprávnenom ohrození cudzích záujmov, ktoré negatívne zasahuje záujmy chránené Trestným zákonom. Prvostupňový súd prišiel v napadnutom rozsudku k záveru, že útok proti ktorému smeruje nutná obrana musí smerovať proti útočníkovi, pričom samotnú sochu ako neživý a statický osadený predmet nie je možné považovať za útočníka. Tento právny záver je v rozpore s jednoznačným textom Trestného zákona, ale aj mienkou právnej doktríny, ktorá uvádza možnosti nutnej obrany,

napr. pri poškodení nezákonne využívanej pálenice, zničením matrice na výrobu falošných bankoviek, zničení pirátskych DVD, či vyzradení obchodného tajomstva na zabránenie páchania trestného činu, skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie. Krajský súd vo svojom zrušujúcom uznesení v tejto veci správne k otázke nutnej obrany uviedol, že o nutnú obranu nemôže ísť v prípade, ak už bol protiprávny čin dokonaný. Keďže je však dôvodné podozrenie, že osadením pamätníka Vasiľa Biľaka bol páchaný trestný čin podľa § 422 ods. 1 alebo § 422d Tr. zákona, je zrejmé, že zotrvaním pamätníka na mieste by trval útok na záujmy chránené Trestným zákonom. Citované skutkové podstaty sú totiž trvácimi trestnými činmi v zmysle § 122 ods. 12 Tr. zákona, pretože spočívajú vo vyvolaní a udržiavaní protiprávneho stavu. Trváce trestné činy sú preto dokonané až vtedy, keď protiprávny stav pominie - v tomto prípade až vtedy, keď je pamätník odstránený. Čo sa týka formy obranného konania, túto Trestnú zákon nestanovuje. Obranca si ju môže zvoliť podľa potrieb konkrétneho druhu chráneného záujmu. Konať v nutnej obrane je pritom oprávnený hocikto, nielen ten, koho záujem je postihnutý útokom. V danom prípade je zrejmé, že spôsob nutnej obrany, ktorý obžalovaní zvolili (pomaľovanie busty a pylóna červenou farbou) bol spôsobilý zamedziť pokračovaniu útoku na záujmy chránené Trestným zákonom, zároveň spĺňal široké kritérium proporcionality v zmysle § 25 ods. 2 Tr. zákona, keďže neprišlo k úplnému zničeniu pamätníka. Menej intenzívne konanie napríklad zakrytie pamätníka plachtou by zamedzilo trvanie útoku na záujem chránený zákonom len na zanedbateľný čas a nespĺňalo by to požiadavku efektivity obranného konania. Na intenzívny exces z nutnej obrany pritom nie je možné usudzovať ani z toho, že obranca sa na útok pripravil, že v tomto zmysle konal vedome. Podmienkou nutnej obrany nie je náhle či nepripravené konanie obrancu, lebo ani útok nemusí byť neočakávaný. Úvahy súdu prvého stupňa, že obžalovaní mohli počas dlhej cesty z Košíc do Krajnej Bystrej zvážiť svoje konanie, tak majú pomerne obmedzenú relevanciu. Obžaloba v danej veci bola založená na skutočnosti, že vyšetrovateľ Krajského riaditeľstva PZ v Prešove uznesením ČVS : KRP-28/1-VYS-PO-2015 zo dňa 27.04.2015 odmietol trestné oznámenie vo veci podozrenia zo spáchania prečinu podľa § 422d Tr. zákona, ktorého sa mal dopustiť neznámy páchatel' tým, že odhalil pomník Vasiľovi Biľakovi. Toto procesné rozhodnutie považoval Okresný prokurátor vo Svidníku za záväzné a nemenné rozhodnutie o tom, že odhalením pomníka Vasiľovi Biľakovi nebol spáchaný žiaden trestný čin. Súdby však samostatne posudzujú predbežné otázky podľa § 7 ods. 1 Tr. poriadku, pričom je zrejmé, že rozhodnutím o odmietnutí veci podľa § 197 ods. 1 písm. d) Tr. poriadku nie sú súdy v tomto konaní viazané. Citované rozhodnutie orgánov prípravného konania v tejto inej trestnej veci je navyše celkom zjavne arbitrárne a v ďalšej časti rozoberá a prezentuje skutočnosti vzhľadom na ktoré je potrebné uvedené rozhodnutie za takéto považovať. V tejto súvislosti je relevantnou aj otázka, či obžalovaní nekonali v putatívnej obrane v zmysle § 25 ods. 4 Tr. zákona, čo by vylučovalo ich zodpovednosť za úmyselný trestný čin. K odmietnutiu trestného oznámenia v súvislosti s odhalením pamätníka Vasiľovi Biľakovi totiž došlo až 27.04.2015, pričom trestne stíhaného skutku sa dopustili už v dňoch 21. až 22.02.2015, teda viac ako dva mesiace predtým, ako príslušný orgán činný v trestnom konaní vyjadril svoj názor na trestnosť odhalenia pamätníka v uznesení o odmietnutí veci. Vzhľadom k skutkovým okolnostiam prípadu, ako aj právnej úprave obsiahnutej v § 422 ods. 1 až § 422d Tr. zákona sa mohli oprávnenne domnievať, že inštalovaním pamätníka vysokému predstaviteľovi zločineckého režimu hrozil a trval útok na záujmy chránené v týchto ustanoveniach Trestného zákona. Touto úvahou sa súd prvého stupňa nezaoberal. Je síce pravdou, že tzv. trestný čin sprejerstva nevyžaduje na naplnenie objektívnej stránky svojej skutkovej podstaty vznik škody, avšak ide o prečin, pri ktorom sa uplatňuje materiálny korektív. Podľa § 10 ods. 2 Tr. zákona nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatela je jeho závažnosť nepatrná. Pri určení závažnosti prečinu ako merateľného kritéria materiálneho korektívu je potrebné si uvedomiť, že materiálny korektív je daný súborom viacerých skutočností, ktoré treba v každom jednotlivom prípade zvážiť ako jeden celok, aj keď v každom prípade môže byť pomer, s ktorým sa prihliada na tieto jednotlivé skutočnosti rôzny. V danom prípade je určujúcou skutočnosťou pre posúdenie závažnosti prečinu pohnútku obžalovaných, ktorá spočívala v uplatnení ich ústavného práva na slobodu prejavu a to práve v čase rastúcej hrozby extrémizmu v našej krajine. Kontext doby je v tomto prípade jedným z rozhodujúcich faktorov pre posúdenie závažnosti činu. Dominantným motívom obžalovaných bola teda realizácia ich ústavného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky. Mimoriadne dôležité je zdôrazniť, že v zmysle konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa najcitlivejšie posudzuje obmedzenie slobody prejavu v oblasti politiky a verejného záujmu. Hlavným zmyslom konania obžalovaných bolo vyjadrenie verejného postoja o neprijateľnosti glorifikácie predstaviteľa totalitného komunistického režimu, ktorý bol dôvodne podozrivý zo spáchania závažných zločinov proti vlastnej republike a jej občanom. Pohnútku obžalovaných výrazne ovplyvnila aj okolnosť, za ktorých bol čin spáchaný. Obžalovaní na rozdiel od typických prípadov sprejerstva svoje

konanie sami zverejnili na sociálnej sieti. Bez ich priznania by nikdy nebola zistená ich totožnosť. Táto okolnosť má významný vplyv na posudzovanie okolnosti prípadu, ktoré sa zjavne vymykajú typickým prípadom sprejerstva. V tejto súvislosti je relevantné aj odborné vyjadrenie znalkyne J.. F. L., M., ktoré prišlo k záveru, že umiestnením pomníka na verejnom priestranstve bola verejnosti - spoločnosti spôsobená nevyčísliteľná morálna škoda a na túto skutočnosť obžalovaní reagovali angažovaným autorským gestom, ktoré možno vyhodnotiť ako samostatné, akčné umelecké dielo. Rovnako je významná aj skutočnosť, že obdobné prípady pomaľovania sôch kvôli prejavu názoru neboli nikdy trestne stíhané. Sovietska invázia v roku 1968, ku ktorej prišlo aj kvôli pozývaciemu listu, ktorý podpísal Vasil' Biľak, si vyžiadala 108 ľudských životov a 500 ťažko zranených. Obdobie normalizácie od roku 1968 do roku 1989 malo za následok ďalšie desiatky ľudí zastrelených na hraniciach, stovky väznených a státisíce zničených ľudských osudov. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku uvádza, že akceptovanie správania obžalovaných by mohol byť závažným precedensom a mohlo by otvoriť pandorinu skrinku s konaniami, ktoré by negatívne zasahovali do práv a slobôd iných. Obhajoba sa domnieva, že práve napadnutý rozsudok je spôsobilý mať nežiadajúci účinok v podobe ochrany pamätníkov, sôch a búst postavených osobám, ktoré potláčali základné práva a slobody iných a stáli na čele zločineckých režimov. Napadnutý rozsudok nestanovuje žiadne principiálne kritérium, prečo by pamätník Vasil'ovi Biľakovi mal byť chránený, ale pamätník Adolfovi Hitlerovi, či Jozefovi Stalinovi už nie. V súlade so zrušujúcim uznesením krajského súdu z 08.11.2016 predložila obhajoba na hlavnom pojednávaní 29.09.2017 odborné vyjadrenie H.. J. E., J., pracovníka sekcie vedeckého výskumu Ústavu pamäti národa, ktoré spracoval na účely tohto súdneho konania. Z odôvodnenia súdu prvého stupňa vyplýva, že súd prehliadol, že odborné vyjadrenie z 29.09.2017 bolo podávané pre účely tohto konania, teda nie v inej veci, ktorá bola právoplatne skončená 22.06.2015. Následne obhajoba navrhla vypočuť spracovateľa tohto odborného vyjadrenia v procesnom postavení svedka, tento dôkazný návrh obhajoby bol bez náležitého odôvodnenia odmietnutý na hlavnom pojednávaní 19.04.2018. Výsluch H.. J. E., J., mal ozrejmiť verejné pôsobenie osoby V. Biľaka v období vlády komunistického režimu a tak objektivizovať pohnútku konania obžalovaných, ktorá má kľúčový význam pre vyhodnotenie materiálneho korektívu v danej veci. Z uvedených dôvodov navrhli, aby odvolací súd rozhodol v zmysle § 321 ods. 1 písm. a), b), d) Tr. poriadku tak, že zruší napadnutý rozsudok okresného súdu Svidník a postupom podľa § 322 ods. 1 Tr. poriadku vec vráti súdu prvého stupňa, aby ju znovu prejednal a rozhodol, pričom nad rámec dôvodov podaného odvolania v záverečnom návrhu na verejnom zasadnutí uviedol, že aj uložený trest považuje vzhľadom na pohnútku obžalovaných, okolnosti posudzovaného prípadu i s prihliadnutím na okolnosť, že v danom prípade nejde o klasický prípad sprejerstva za neprimeraný a alternatívne navrhol, aby krajský súd napadnutý rozsudok zrušil a na podklade na § 322 ods. 3 Tr. poriadku sám vo veci rozhodol tak, že obžalovaných podľa § 285 písm. b) Tr. poriadku spod obžaloby oslobodí z dôvodu, že skutok nie je trestným činom.

Na základe podaných odvolaní preskúmal krajský súd napadnutý rozsudok v intenciách ustanovenia § 317 ods. 1 Tr. poriadku, podľa ktorého ak odvolací súd nezamietne odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a dôvodnosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzalo, pričom na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by zakladali dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1, a dospel k záveru, že podané odvolania nie sú dôvodné.

V konaní pred súdom prvého stupňa bolo v posudzovanej veci, podľa názoru krajského súdu, a to napriek námietke prezentovanej v dôvodoch odvolania, vykonané dokazovanie v takom rozsahu, ako to bolo pre správne zistenie skutkového stavu v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie, potrebné.

Dôkazy, ktoré vo veci vykonané boli, vyplývajú z obsahu zápisníc o hlavných pojednávaniach, ako aj dôvodov napadnutého rozsudku. V ňom prvostupňový súd uviedol nielen to, ktoré konkrétne dôkazy vo veci vykonané boli, ale aj skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov vyplývali.

Z dôvodov rozhodnutia je zrejme ako prvostupňový súd vykonané dôkazy vyhodnotil, na základe ktorých dôkazov a skutočností z nich plynúcich dospel k skutkovým záverom, ktoré prezentoval vo výroku napadnutého rozsudku. Je zrejme, že vykonané dôkazy prvostupňový súd vyhodnotil spôsobom uvedeným v § 2 ods. 12 Tr. poriadku a to podľa svojho vnútorného presvedčenia, ktoré bolo založené na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo, vo vzájomných súvislostiach aj v ich súhrne.

Okolnosť, že k spáchaniu skutku tak, ako je uvedený vo výrokovvej časti napadnutého rozsudku došlo, napokon nenamietajú ani obžalovaní v dôvodoch odvolania, naopak to, že sa skutku dopustili od počiatku trestného stíhania priznávajú a vo svojich výpovediach popísali z akého dôvodu a akým spôsobom sa skutku dopustili a nenamietajú ani skutočnosť, že po formálnej stránke naplnili znaky skutkovej podstaty trestného činu sprejerstva (čiže prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 246 ods. 1 Tr. zákona). Podľa názoru obžalovaných prezentovaného v podanom odvolaní súd vo svojich právnych záveroch nesprávne vyhodnotil kľúčovú právnu skutočnosť a to existenciu okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu, keďže podľa ich názoru, v danom prípade konali v nutnej obrane podľa § 25 Tr. zákona, keďže k poškodeniu pamätníka Vasiľa Biľaka pristúpili preto, že jeho odhalením bol spáchaný trestný čin prejavu sympatie k hnutiu smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 ods. 1 Tr. zákona a trestný čin popierania a schvaľovania zločinov holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d Tr. zákona.

Vzhľadom na to, že obhajoba už od začiatku trestného stíhania uvedenou skutočnosťou argumentovala, bola posudzovaniu otázky, či konanie obžalovaných spĺňa podmienky nutnej obrany v zmysle § 25 Tr. zákona, venovaná pozornosť už aj v predošlom rozhodnutí krajského súdu (sp. zn. 1To/28/2016 zo dňa 08.11.2016, ktorým zrušil predošlé rozhodnutie prvostupňového súdu a uložil mu, aby vo veci znova konal a rozhodol), ako aj v dôvodoch samotného napadnutého rozsudku.

Prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, prečo sa s argumentáciou obžalovaných v tomto smere nestotožnil, rozviedol, z akých dôvodov nemôže byť v danom prípade konanie obžalovaných posúdené ako konanie v nutnej obrane v zmysle § 25 Tr. zákona a so závermi, ktoré prvostupňový súd prezentoval sa krajský súd stotožňuje, rovnako tak ako v tomto smere nič nemení na svojich vlastných záveroch, ktoré prezentoval v predošlom rozhodnutí.

Podľa § 25 ods. 1 Tr. zákona čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený týmto zákonom, nie je trestným činom.

Podľa § 25 ods. 2 Tr. zákona nejde o nutnú obranu, ak obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku, najmä k jeho spôsobu, miestu a času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe útočníka alebo k osobe obrancu.

Podľa § 25 ods. 3 Tr. zákona ten, kto odvracia útok spôsobom uvedeným v odseku 2 nebude trestne zodpovedný ak konal v silnom rozrušení spôsobenom útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zľaknutia.

Podľa § 25 ods. 4 Tr. zákona ak sa niekto vzhľadom na okolnosti prípadu milne domnieva, že útok hrozí, nevylučuje to trestnú zodpovednosť za čin spáchaný z nedbanlivosti ak omyl spočíva v nedbanlivosti.

Už vo svojom predošlom rozhodnutí krajský súd konštatoval, že pre naplnenie okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu v zmysle citovaného ustanovenia je nutné, aby existoval priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený Trestným zákonom, čiže musí ísť o obranu pred konaním, ktoré je protiprávne a ktoré bezprostredne hrozí alebo trvá, nemôže sa o nutnú obranu jednať v tom prípade, ak už bol protiprávny čin dokonaný.

Aj keď obhajoba v dôvodoch odvolania namieta záver, ku ktorému prvostupňový súd v napadnutom rozsudku prišiel, teda že útok, proti ktorému smeruje nutná obrana musí smerovať proti útočníkovi, pričom samotnú sochu ako neživý a staticky osadený predmet nie je možné považovať za útočníka a tvrdí, že tento záver je v rozpore s jednoznačným textom Trestného zákona, ale aj mienkou právnej doktríny, ktorá uvádza prípady možnosti nutnej obrany napríklad pri poškodení nezákonne využívanej pálenice, zničení matrice na výrobu falšných bankoviek, zničení pirátskych DVD, či vyzradenie obchodného tajomstva na zabránenie páchania trestného činu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie, krajský súd sa s uvedeným názorom obhajoby nestotožňuje, naopak, stotožňuje sa so záverom prezentovaným prvostupňovým súdom aj v tomto smere. Uvedený názor opiera o znenie ustanovenia § 25 ods. 2 Tr. zákona, z ktorého priamo vyplýva, že nejde o nutnú obranu ak bola celkom zjavne neprimeraná útoku, najmä k jeho spôsobu, miestu, času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe

útočníka alebo osobe obrancu. Priamo zákon v uvedenom ustanovení teda hovorí o osobe, či už útočníka alebo obrancu.

Nutná obrana, tak ako je koncipovaná v ustanovení § 25 Tr. zákona, ale aj ako sa chápe v súdnej teórii a praxi, je vlastne uplatnením práva osoby proti bezpráviu, teda keď sa svojpomocným konaním páchatela nahrádza nedostatok ochrany konkrétneho záujmu chráneného Trestným zákonom zo strany verejnej moci. Konanie páchatela teda nahrádza to, čo by mali podniknúť a konať verejné orgány. Nutná obrana je privilegovaným prípadom krajnej núdze a privilegované podmienky nutnej obrany vyplývajú z toho, že nutná obrana postihuje útočníka, teda toho, kto nebezpečenstvo úmyselne vyvolal. Predpokladom pre naplnenie podmienok konania v nutnej obrane je teda jednak odrazenie útoku, ktorý priamo hrozí alebo trvá a jednak to, že nutná obrana nesmie byť zjavne neprimeraná útoku. Na rozdiel od názoru odvolateľa, je podľa názoru krajského súdu, za útok v prípade nutnej obrany potrebné považovať jednanie človeka a to buď jeho konanie alebo opomenutie, ktoré je úmyselné a navyše protiprávne a nebezpečné pre spoločnosť. Keďže útok obžalovaných nesmeroval voči útočníkovi, nebolo potrebné sa z uvedeného uhla pohľadu zaoberať ani namietanou otázkou, či obžalovaní nekonali v zmysle ustanovenia § 25 ods. 4 Tr. zákona. Navyše, tak ako na to poukazuje aj prvostupňový súd, nie je zrejmé, aj keby sa pristúpilo na obranu obžalovaných, akým spôsobom mali poliať sochy farbou a jej pomalovaním, resp. nápisom na pylóne zabrániť páchaniu uvedených trestných činov, keď aj po tomto ich útoku zostalo zrejmé o pamätník koho ide a navyše sami zrejme tým, že na sociálnych sieťach prezentovali svoje konanie ako keby ešte viac spropagovali, že k odhaleniu pamätníka Vasiľa Biľaka došlo.

Keďže konanie obžalovaných napĺňa formálne znaky prečinu, prvostupňový súd sa v súlade so zákonom, konkrétne ustanovením § 10 ods. 2 Tr. zákona, zaoberal aj posudzovaním otázky, či závažnosť uvedeného prečinu nie je nepatrná, a teda či konanie obžalovaných je trestným činom aj po tzv. materiálnej stránke. Svoje úvahy a závery, ku ktorým pri posudzovaní uvedenej otázky prvostupňový súd dospel náležitým spôsobom odôvodnil a krajský súd sa aj v tomto smere s dôvodmi napadnutého rozsudku stotožňuje, odkazuje na ne a nepovažuje ich za potrebné ničím dopĺňať. Len vzhľadom na názory obhajoby, ktoré boli prezentované či už v dôvodoch odvolania alebo pri samotnom záverečnom návrhu na verejnom zasadnutí, považuje krajský súd za potrebné uviesť, že ani rozhodnutie súdu prvého stupňa, ani rozhodnutie krajského súdu vzhľadom na predmet tohto konania predsa nemôže byť chápané ako obhajoba či už osoby, ktorej bol pamätník postavený alebo obhajoba stavania pamätníkov osobám, ktoré potláčali základné práva a slobody iných a stáli na čele zločineckých režimov. Nie je zrejmé, akým spôsobom by uvedené rozhodnutia mali tak, ako to obhajoba tvrdí, byť spôsobilé mať nežiadúci účinok v podobe ochrany pamätníkov, sôch a búst postavených uvedeným osobám. Ani len náznakom ani jedno z uvedených rozhodnutí neprejavuje súhlas s postavením pamätníka Vasiľovi Biľakovi a ani neupiera právo obžalovaným vyjadriť svoj názor na jeho postavenie. Ten mohli uplatniť zákonnými prostriedkami a nie konaním, ktoré napĺňa znaky trestného činu.

Krajský súd sa nestotožnil ani s názorom odvolateľa v tom smere, že došlo k porušeniu práva na obhajobu tým, že prvostupňový súd bez náležitého odôvodnenia odmietol vykonať dôkaz výsluchom svedka H. J. E., ktorý podal odborné vyjadrenie, ktoré obhajoba v tomto konaní predložila. Prvostupňový súd v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že na záveroch, ku ktorým dospel, nemohol nič zmeniť ani výsluch uvedeného svedka, a preto vykonanie tohto dôkazu odmietol, čiže rozhodnutie prečo nebol navrhovaný dôkaz vykonaný, resp. prečo ho odmietol prvostupňový súd odôvodnil.

Krajský súd sa nestotožnil ani s námietkou obhajoby v prednesenom záverečnom návrhu v tom smere, že aj uložený trest je neprimerane prísny vzhľadom na pohnútku obžalovaných, okolnosti posudzovaného prípadu i s prihliadnutím na okolnosť, že v danom prípade nejde o klasický prípad sprejerstva.

Prvostupňový súd aj výroky o trestoch, ktoré obžalovaným uložil náležitým spôsobom odôvodnil, z dôvodov jeho rozhodnutia je zrejmé, že sa pri rozhodovaní o treste riadil základnými zásadami ukladania trestov uvedenými v § 34 Tr. zákona a pri rozhodovaní o druhu a výmere trestu zásadami uvedenými v § 34 ods. 4 Tr. zákona a okolnosti, na ktoré v tejto súvislosti prihliadal aj skutočnosť, akým spôsobom ich vyhodnotil a akými úvahami sa pri ukladaní trestu spravoval, sú tiež z dôvodov napadnutého rozhodnutia zrejmé. Vzhľadom na všetky tieto okolnosti, tresty, ktoré obžalovaným ukladal, trest blízko dolnej hranice zákonom stanovenej trestnej sadzby s podmieneným odkladom ich výkonu na skúšobnú dobu v trvaní 18 mesiacov, nie je možné považovať za tresty neprimerane prísne.

Z uvedených dôvodov preto považoval krajský súd odvolania obžalovaných za nedôvodné a ako také ich v zmysle ustanovenia § 319 Tr. poriadku zamietol.

Za nedôvodné považoval krajský súd aj odvolanie poškodenej strany, aj keď táto svoje odvolacie námietky nijakým spôsobom nekonkretizovala, len v záverečnom návrhu zástupkyňa poškodenej strany uviedla, že žiada, aby bola priznaná škoda v takej výške, ako ju uplatňovali, teda výške 1.617,10 eur. Vo vzťahu k objasňovaniu výšky škody sa prvostupňový súd v danom prípade naozaj až nad rámec potreby snažil výšku spôsobenej škody objasniť a uviedol, ktoré skutočnosti v danom prípade a na základe akých dôkazov zisťoval. Z jeho rozhodnutia je zrejmé, na základe ktorých dôkazov a skutočností dospel k záveru, že nepochybne je možné ustáliť škodu len v takej výške, ako je to v skutkovej vete napadnutého rozsudku prezentované. Práve z uvedeného dôvodu potom prvostupňový súd ani nemohol rozhodnúť o povinnosti obžalovaných uhradiť poškodenej strane vyššiu škodu než 80,- eur, a keďže poškodená strana si uplatňovala náhradu škody vo vyššej sume, správne ju so zvyškom nároku na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Ani vo výrokoch o náhrade škody teda krajský súd nezistil pochybenia súdu prvého stupňa, na dôvody rozhodnutia okresného súdu aj v tomto smere odkazuje, a preto aj odvolanie poškodenej strany podľa § 319 Tr. poriadku ako nedôvodné zamietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.